

Europa analfabeta

Pedro Olalla, l'hel·lenista que acaba de publicar amb Acanalado *Grecia en el aire*, desgranava en una recent entrevista l'impacte que ha tingut al seu país d'adopció la doctrina de l'austeritat: més de 3.500 suïcidis el últims quatre anys, augment de la mortalitat infantil, una de cada quatre persones sota el llindar de la pobresa... "És un genocidi", denuncia Pedro Olalla, que no veu cap altra solució que la sortida de l'euro del país hel·lè en una Europa que ignora la crisi humanitària del poble grec. El que els totalitarismes del segle XX no van aconseguir, destruir Europa, ho pot fer en el segle XXI un nou tipus de totalitarisme, el que encarna un capitalisme al servei de les elits extractives, que adopta la màscara de la inhumanitat i insolidaritat davant del patiment de les persones emigrades. Un totalitarisme econòmic i polític d'aparença democràtica que nega drets fonamentals com el de l'asil o el de l'habitatge.

Es fa inevitable comparar el drama social actual amb el viscut en el segle XX. Inevitable i necessari. Perquè si els que mouen els fils de la política europea recordessin d'on venim i intuïssin lleugerament el dolor que va patir Europa, com van patir els nostres avis per impulsar el somni social europeu, virarien immediatament la política econòmica. La lectura d'*El món d'ahir* de Stefan Zweig seria de lectura obligada per a aquests homes i dones. Però també recomanaria als qui converteixen l'acollida d'immigrants en una impúdica subhasta, *La analfabeta*. *Relato autobiogràfic* de la hongaresa Agota

L'hongaresa Agota Kristof mostra les cicatrius de l'Europa del segle XX ARXIU

Kristof. Aquest llibre, recentment editat per Alpha Decay, és un tresor, una petita gran obra mestra que no té res a envejar a Zweig. Amb una prosa senzilla, d'aparença inofensiva, mostra, a través del recorregut per la vida de Kristof, les cicatrius de l'Europa del segle XX.

Periple vital

L'autora, nascuda el 1935 a Hongria, narra el periple des del seu país natal a Suïssa, passant per Àustria, amb la seva filla acabada de néixer, i exposa el drama de l'exili interior i exterior, la petjada de la guerra i les dictadures, el dolor de renunciar a la llengua materna i haver-ne d'adoptar una de desconeguda i aliena. "Com hagués es-

tat la meua vida si no hagués deixat el meu país? Més dur, més pobre, però també menys solitària, menys trencada; potser feliç", es diu l'autora. Són innecessàries les referències al present.

Kristof s'anomena analfabeta per desconèixer la llengua de la seva d'acollida, el francès, en la qual després acabaria escrivint literatura de primer nivell. Ara bé, no és més analfabetisme ignorar deliberadament les lliçons de la història com ho fa el directori europeu? L'Europa d'avui sí que està governada per analfabets que ens porten a l'abisme econòmic i social. Però com deia Albert Camus, "arriba sempre un temps en què s'ha d'escollir entre la contemplació i acció". Ja hi som. *

C
"Com hagués estat la meua vida si no hagués deixat el meu país? Més dur, més pobre, però també menys solitària, menys trencada; potser feliç"

MOTACIONS MÀRIUS SERRA

Sugranyós

Fa quinze dies em vaig referir als *cardelussos* i *cardelusses*, un insult local de baixa intensitat que a Peralada equival a titllar algú de babau, tòtil o curt de gambals. Com que *Cardelús* és un cognom, l'origen d'aquest ús peraladenc segurament ens remetria a algun vilatà que es deia Cardelús i era poc espavilat. El fenomen no és nou. Alguns cognoms fan fortuna i es lexicalitzen. Els més estudiats són els epònims, que parteixen d'un personatge famós (el pilot Emerson Fittipaldi, per exemple) i acaben designant tots els

conductors que van de pressa (ser un fittipaldi). Però també hi ha epònims originats en desconeguts, com el tal *Cardelús*. Al seu interessantíssim diccionari *El valencià de sempre* (Bromera), Eugeni S. Reig recull el terme *sugranyós*, definit com "que porta els cabells llargs però d'una manera desarreglada, desordenada, penjant-li blens greixosos per totes parts". Una imatge rastafàrica que Reig encara matisa més quan diferencia *sugranyós* de *descabellonat*. El segon apel·latiu significa "portar els cabells rebolicats perquè no s'han pen-

tinat, però poden estar nets i ben tallats". *Sugranyós*, o la variant *sucramyós*, implica manca d'higiene. Si els *cardelussos* són privatis de Peralada, Reig afirma que els *sugranyosos* ho són del seu Alcoi natal –"no l'he oït a cap altre lloc"– i aventura que potser "l'origen deu estar en algú a qui deien Sugranyes de cognom i que ara tot hom ha oblidat". És probable que, igual com rere *Cardelús* hi planava l'ombra motivacional del mot *cardat*, la motivació de lexicalitzar *Sugranyes* guardi alguna relació amb les grenyes. *